

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 294/2008 ustanawiające Europejski Instytut Innowacji i Technologii

COM(2011) 817 wersja ostateczna – 2011/0384 (COD)

oraz wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie strategicznego planu innowacji Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) – wkład EIT w bardziej innowacyjną Europę

COM(2011) 822 wersja ostateczna – 2011/0387 (COD)

(2012/C 181/21)

Sprawozdawca: **Jacques LEMERCIER**

Parlament Europejski, w dniu 13 grudnia 2011 r., oraz Rada, w dniu 16 stycznia 2012 r., postanowiły, zgodnie z art. 173 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 294/2008 ustanawiające Europejski Instytut Innowacji i Technologii

COM(2011) 817 final – 2011/0384 (COD)

oraz

wniosku dotyczącego decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie strategicznego planu innowacji Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT) – wkład EIT w bardziej innowacyjną Europę

COM(2011) 822 final – 2011/0387 (COD).

Sekcja Jednolitego Rynku, Produkcji i Konsumpcji, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię w dniu 8 marca 2012 r.

Na 479. sesji plenarnej w dniach 28–29 marca 2012 r. (posiedzenie z 28 marca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 123 do 5 – 4 osoby wstrzymały się od głosu – przyjęła następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES ogólnie popiera działania Komisji dotyczące Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii (EIT).

1.2 Komitet zgadza się z zasadniczą treścią zaleceń Komisji, będących owocem konsultacji z poszczególnymi partnerami w tej dziedzinie oraz oceny skutków i analizy danych uzyskanych podczas przeprowadzonych doświadczeń.

1.3 Świadomy opóźnień Unii Europejskiej w zakresie współpracy, wymiany wiedzy i zbliżenia między instytutami naukowo-dydaktycznymi wysokiego szczebla, EKES uważa, że działania zainicjowane przez Komisję są pozytywne.

1.4 Wobec globalizacji badań naukowych i decydującego znaczenia innowacji w produkcji Komitet zgadza się co do tego, że należy wspierać dążenie do doskonałości.

2. Kontekst

2.1 Europejski Instytut Innowacji i Technologii (EIT – *European Institute of Innovation and Technology*) został utworzony w 2008 r.

2.2 Jest to efekt wniosku Komisji do Rady przyjętego 22 lutego 2006 r. EIT powstał w ramach strategii lizbońskiej, aby nadać większą dynamikę wzrostowi i stworzyć nowe miejsca pracy w UE.

2.3 Jego głównym celem jest nadrobienie europejskich zaległości w dziedzinie polityki przemysłowej opartej na innowacjach technologicznych, a zatem promowanie synergii między badaniami podstawowymi, badaniami i rozwojem oraz innowacyjnymi zastosowaniami przemysłowymi w Europie, zwłaszcza na rzecz MŚP.

2.4 Jako ośrodek doskonałości EIT pragnie odgrywać czołową rolę w dziedzinie innowacyjności, badań i rozwoju w UE. Aby to osiągnąć, instytut podjął inicjatywę funkcjonalnego i geograficznego zbliżenia struktur szkolnictwa wyższego, nauki i innowacyjności.

2.5 Koncepcja ta jest bardzo bliska podejściu stosowanemu przez Massachusetts Institute of Technology (MIT), który pracuje nad horyzontalną integracją tych trzech sektorów.

2.6 Na siedzibę kierownictwa EIT wybrano w czerwcu 2008 r. Budapeszt.

2.7 Instytut nie finansuje bezpośrednio indywidualnych projektów. Wnosi on natomiast 25 % wkładu finansowego do zdecentralizowanych wspólnot wiedzy i innowacji (WWiI) ⁽¹⁾.

2.8 WWiI złożone z uczelni wyższych, przedsiębiorstw i instytutów badawczych pracują wspólnie nad innowacyjnymi projektami i wnoszą wraz z różnorodnymi lokalnymi partnerami w dziedzinie przedsiębiorczości i innowacyjności 75 % wkładu do finansowania projektów lokalnych.

2.9 Trzy pierwsze WWiI zostały wybrane w grudniu 2009 r., a ich centra kolokacji znajdują się we Francji, Niemczech, Zjednoczonym Królestwie, Szwajcarii, Włoszech, Hiszpanii, Niderlandach, Szwecji, Finlandii, Belgii, Polsce i na Węgrzech.

3. Propozycje Komisji

3.1 W tym kontekście EIT powinien stać się ośrodkiem odniesienia i przyciągania dla uczelni wyższych, instytutów badawczych, przedsiębiorstw działających w dziedzinie badań i rozwoju (B&R), a zwłaszcza dla innowacyjnych małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), które odgrywają pierwszoplanową rolę w tworzeniu miejsc pracy wymagających wysokich kwalifikacji oraz nowych specjalizacji zawodowych.

3.2 Aby zwiększyć dodatkowo wpływ i wprowadzić bodźce dla innowacyjności w nowych obszarach problemów społecznych, EIT będzie stopniowo rozszerzać swój portfel WWiI w okresie realizacji ramowego programu finansowania badań naukowych na lata 2014–2020.

3.2.1 Jeśli chodzi o przyznane środki, będą one kontrolowane i konkretne wyniki zadecydują ostatecznie o trwałości poszczególnych WWiI.

3.2.2 Podążając przy tworzeniu nowych WWiI ścieżką rozwoju opartą na stopniowym przyroście, EIT zadba, by w tym kontekście odpowiednio uwzględniono doświadczenia zdobyte przy tworzeniu WWiI na poprzednich etapach i by WWiI powstawały tylko w dziedzinach, w których istnieje już fundament w postaci wyraźnego potencjału innowacyjnego i najwyższej klasy doskonałości, na którym można się oprzeć, by przyciągnąć niezbędne kompetencje i finansowanie.

3.3 W okresie 2014–2020 do stworzenia nowych WWiI dojdzie zatem w dwóch falach, w 2014 r. i w 2018 r., po trzy nowe WWiI każda, co wraz z trzema już istniejącymi doprowadzi do powstania portfela dziewięciu WWiI (co odpowiada stworzeniu 40–50 centrów kolokacji w całej UE).

3.4 Opierając się na solidnych fundamentach naukowych i badawczych, WWiI mogą skupiać podmioty ze świata edukacji, badań i innowacji.

Wszystkie są w stanie zmobilizować inwestycje i zapewnić długoterminowe zaangażowanie sektora przedsiębiorstw oraz przyczynić się do rozwoju nowych technologii i do pobudzenia innowacji społecznych:

— WWiI dotycząca produkcji oferującej wartość dodaną;

— WWiI dotycząca łańcucha dostaw żywności;

— WWiI dotycząca innowacji na rzecz zdrowego stylu życia oraz aktywnego starzenia się;

— WWiI na rzecz bezpiecznego społeczeństwa w kontekście przyspieszonej cyfryzacji gospodarki;

— WWiI umożliwiająca opracowanie nowych metod zrównoważonego poszukiwania, wydobywania, przetwarzania, recyklingu i zastępowania surowców;

— WWiI dotycząca mobilności w miastach.

3.5 Tworzenie zdecentralizowanych WWiI skupiających lokalnie – zapewne na szczeblu regionalnym – wszystkich potencjalnych partnerów wydaje się adekwatnym rozwiązaniem wobec wyzwań, przed którymi stoi UE. W związku z obiektywnym brakiem możliwości zharmonizowania w rozsądnym (czyli krótkim) terminie systemów badań naukowych, kształcenia i produkcji w państwach członkowskich – przez wzgląd na zasadę pomocniczości – jest to konkretne rozwiązanie pozwalające na złagodzenie tych trudności i na zaproponowanie nowego modelu polityki na rzecz rozwoju przemysłu i usług.

3.6 Autonomia w zakresie rekrutacji, organizacji i finansowania, jaką przyznano WWiI, umożliwi łatwiejsze wyłonienie najbardziej kompetentnych i posiadających największą motywację badaczy. Powinna ona też sprzyjać przewidzianemu przez Komisję informowaniu o doświadczeniach i współpracy międzynarodowej.

4. Uwagi ogólne i szczegółowe

4.1 **Ogólna struktura** zaproponowana przez Komisję jest nowatorska i obiecująca. Komitet pragnie przypomnieć swą poprzednią opinię ⁽²⁾ w sprawie utworzenia EIT, gdyż jego zdaniem uwagi ogólne w niej zawarte są nadal w pełni aktualne.

4.2 Jeżeli chodzi o **budget**, Komitet uważa, iż ze względu na planowaną liczbę WWiI i czas trwania programu, finansowanie, o którym mowa w projekcie Komisji oznacza w praktyce stagnację, a nawet względną redukcję środków do 2020 r. A przecież EIT to sposób na trwały wzrost dla europejskich MŚP w średnio- i długoterminowej perspektywie, owocujący innowacjami i nowymi miejscami pracy i zasługujący na wsparcie w najbardziej obiecujących dziedzinach.

4.3 **Struktura finansowania** WWiI stanowi oczywisty atut, gdyż tylko 25 % wnoszone jest przez EIT, a reszta, czyli 75 %, musi pochodzić od przedsiębiorstw partnerskich, MŚP, ośrodków badawczych i podmiotów publicznych lub prywatnych zaangażowanych w to doświadczenie. Struktura ta pozwala, dzięki swej elastyczności, na przyspieszenie procesów zdobywania wiedzy i przechodzenia od badań podstawowych do zastosowania, a także przyspieszenie procesów innowacji i patentowania oraz tworzenia i rozwijania przedsiębiorstw wprowadzających innowacje na rynek.

⁽¹⁾ Knowledge and Innovation Communities (KIC).

⁽²⁾ Dz.U. C 161 z 13.7.2007, s. 28.

4.4 Ponadto inicjatywy lokalne w państwach członkowskich będą mogły liczyć na większy zakres swobody.

4.5 **Struktura zarządzania** WWiI oraz okresowe odnawianie ich składu to niezaprzeczalne atuty. Komitet zgadza się z koncepcją rozwoju EIT i uważa, że należy utrzymać niezależność i autonomię WWiI, przez wzgląd na większą skuteczność, i oceniać ich pracę według uzyskanych wyników.

4.6 Jednym z ciekawych elementów tej dwupoziomowej konstrukcji będzie ułatwienie wprowadzania na rynek patentów i innowacyjnych produktów pochodzących z WWiI.

Wobec przyspieszającej globalizacji, która zagraża tradycyjnemu przemysłowi, EKES popiera koncepcję, zgodnie z którą pojęcie „doskonałości” w dziedzinie kształcenia i produkcji jest przyszołościową wartością i skutecznym narzędziem konkurencyjności.

4.7 Bardziej niż kiedykolwiek w UE wartość dodana innowacyjnych produktów i usług, zdecydowanie skierowanych na zrównoważony rozwój, umożliwi tworzenie miejsc pracy wymagających wysokich kwalifikacji i pozwoli uniknąć przenoszenia działalności do krajów o niskich kosztach siły roboczej.

4.8 EKES zauważa relatywną koncentrację WWiI. Komitet pragnąłby, aby podjęto szczególne wysiłki w celu ustanowienia w jak największej liczbie państw członkowskich kontaktów z laboratoriami, przedsiębiorstwami i instytucjami badawczymi,

by zwiększyć potencjał kreatywny oraz zasoby ludzkie i technologiczne WWiI i by nie podkreślać braku równowagi pomiędzy państwami członkowskimi w dziedzinie badań naukowych i kształcenia na wysokim poziomie. EKES zauważa też zaangażowanie ponad 200 partnerów z wszystkich państw członkowskich.

4.9 EKES popiera zwłaszcza stworzenie kierunków studiów ze znakiem EIT ułatwiających mobilność naukowców oraz rozwój przedsiębiorstw i MŚP poza ich regionem pochodzenia.

4.10 EKES pragnie, aby instytutom, przedsiębiorstwom i potencjalnym partnerom przekazano jak najwięcej informacji, tak by wspierały one WWiI i uczestniczyły w ich tworzeniu w głównych dziedzinach wspomnianych w strategii „Europa 2020”.

Aby osiągnąć ten cel, EIT powinien jak najszybciej rozpocząć kampanię reklamową wokół tych tematów, aby umożliwić przedsiębiorstwom i potencjalnym partnerom opracowanie projektów partnerstwa.

4.11 Świadomy ewentualnych oporów, a nawet zahamowań w istniejących instytucjach krajowych, EKES wzywa Komisję do prowadzenia dogłębnego dialogu między EIT a tymi instytucjami, aby osiągnąć synergie, bez których na dłuższą metę nie będzie można się obejść.

Stwierdza ponadto, że osoby odpowiedzialne za instytuty naukowo-dydaktyczne są zaniepokojone możliwością zmniejszenia ich budżetu na korzyść WWiI.

Bruksela, 28 marca 2012 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON